

Guía Docente				
Datos Identificativos				2023/24
Asignatura (*)	Intervención logopédica nos trastornos da fala e a voz		Código	652G04027
Titulación	Grao en Logopedia			
Descriptoros				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Terceiro	Obrigatoria	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Didácticas Específicas e Métodos de Investigación e Diagnóstico en Educación			
Coordinación	Garcia Real, Teresa Juana		Correo electrónico	teresa.greal@udc.es
Profesorado	García Real, Teresa Juana		Correo electrónico	teresa.greal@udc.es
Web				
Descrición xeral	Esta asignatura pretende o aprendizaxe dos recursos terapéuticos aplicables aos trastornos da fala e da voz (disartria, disglosia, dislalia, disfemia e disfonía)			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A1	Coñecer e integrar os fundamentos biolóxicos da Logopedia: a Anatomía e Fisioloxía.
A2	Coñecer e integrar os fundamentos psicolóxicos da Logopedia: o desenvolvemento da linguaxe, o desenvolvemento psicolóxico, a Neuropsicoloxía da linguaxe, os procesos básicos e a Psicolingüística.
A3	Coñecer e integrar os fundamentos lingüísticos da Logopedia: Fonética e fonoloxía, morfosintaxe, semántica, pragmática, sociolingüística.
A6	Coñecer a clasificación, a terminoloxía e a descrición dos trastornos da comunicación, a linguaxe, a fala, a voz e a audición e as funcións orais non verbais.
A7	Coñecer, recoñecer e discriminar entre a variedade das alteracións: os trastornos específicos do desenvolvemento da linguaxe, trastorno específico da linguaxe, retrasos da linguaxe, trastornos fonéticos e fonolóxicos; os trastornos da comunicación e a linguaxe asociados a déficit auditivos e visuais, o déficit de atención, a deficiencia mental, o trastorno xeneralizado do desenvolvemento, os trastornos do espectro autista, a parálise cerebral infantil e as plurideficiencias; os trastornos específicos da linguaxe escrita; as discalculias; as alteracións no desenvolvemento da linguaxe por privación social e as asociadas a contextos multiculturais e plurilingüismo; os trastornos da fluidez da fala; as afasias e os trastornos asociados; as disartrias; as disfonías; as disglotias; as alteracións da linguaxe no avellentamento e os trastornos dexenerativos; as alteracións da linguaxe e a comunicación en enfermidades mentais; o mutismo e as inhibicións da linguaxe; as alteracións das funcións orais non verbais: deglución atípica, disfagia e alteracións tubáricas.
A8	Coñecer os fundamentos do proceso de avaliación e diagnóstico.
A9	Coñecer e aplicar os modelos, técnicas e instrumentos de avaliación.
A10	Realizar a avaliación das alteracións da linguaxe nos trastornos específicos do desenvolvemento da linguaxe: trastorno específico da linguaxe, retrasos da linguaxe, trastornos fonéticos e fonolóxicos; os trastornos da comunicación e a linguaxe asociados a déficit auditivos e visuais, o déficit de atención, a deficiencia mental, o trastorno xeneralizado do desenvolvemento, os trastornos do espectro autista, a parálise cerebral infantil e as plurideficiencias; os trastornos específicos da linguaxe escrita; as discalculias; as alteracións no desenvolvemento da linguaxe por privación social e as asociadas a contextos multiculturais e plurilingüismo; os trastornos da fluidez da fala; as afasias e os trastornos asociados; as disartrias; as disfonías; as disglotias; as alteracións da linguaxe no avellentamento e os trastornos dexenerativos; as alteracións da linguaxe e a comunicación en enfermidades mentais; o mutismo e as inhibicións da linguaxe; as alteracións das funcións orais non verbais: deglución atípica, disfagia e alteracións tubáricas.
A11	Redactar un informe de avaliación logopédica.
A12	Realizar unha avaliación tras a intervención.
A13	Coñecer os principios xerais de la intervención logopédica.
A14	Coñecer as funcións da Intervención logopédica: prevención, educación, reeducación, rehabilitación e tratamento.
A15	Coñecer e aplicar os modelos e as técnicas de intervención.
A16	Coñecer as características diferenciais da intervención logopédica nos ámbitos familiar, escolar, clínico-sanitario e asistencial.

A17	Coñecer e realizar a intervención logopédica nos trastornos específicos do desenvolvemento da linguaxe: trastorno específico da linguaxe, atrasos da linguaxe, trastornos fonéticos e fonolóxicos; os trastornos da comunicación e a linguaxe asociados a déficit auditivos e visuais, o déficit de atención, a deficiencia mental, o trastorno xeneralizado do desenvolvemento, os trastornos do espectro autista, a parálise cerebral infantil e as plurideficiencias; os trastornos específicos da linguaxe escrita; as discalculias; as alteracións no desenvolvemento da linguaxe por privación social e as asociadas a contextos multiculturais e plurilingüismo; os trastornos da fluidez da fala; as afasias e os trastornos asociados; as disartrias; as disfonías; as disglosias; as alteracións da linguaxe no avellentamento e os trastornos dexenerativos; as alteracións da linguaxe e a comunicación en enfermidades mentais; o mutismo e as inhibicións da linguaxe; as alteracións das funcións orais non verbais: deglución atípica, disfagia e alteracións tubáricas.
A18	Coñecer e realizar a intervención logopédica en Atención Temprá.
A21	Saber deseñar e elaborar informes logopédicos.
A22	Saber deseñar, programar e avaliar a actuación logopédica.
A23	Coñecer, aplicar e valorar criticamente as técnicas pedagóxicas, así como os recursos metodolóxicos e didácticos para o ensino da linguaxe.
A27	Realizar a planificación estratéxica da intervención logopédica.
A28	Adquirir un coñecemento práctico en intervención logopédica (formación práctica en ámbitos escolares, clínico-sanitarios e asistenciais).
B1	Acceso, selección e xestión das fontes de información relevantes para a práctica profesional.
B2	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.
B3	Apreciar as distintas manifestacións da diversidade.
B4	Aprender a aprender.
B5	Aprender autonomamente, e motivarse para facelo de forma continuada.
B6	Capacidade de adaptarse aos cambios.
B7	Capacidade de análise e síntese.
B8	Capacidade de observar e de escoitar de forma activa.
B9	Capacidade de organizar e planificar.
B10	Capacidade para motivarse e procurar a calidade na actuación profesional.
B11	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B12	Comunicarse de maneira efectiva nun contorno de traballo.
B13	Coñecer e manexar as novas tecnoloxías da comunicación e da información.
B14	Destreza e empatía nas relacións interpersoais.
B15	Poñer en valor a súa profesión no contorno en que desenvolve o seu traballo.
B16	Resolver problemas de forma efectiva.
B17	Saber expresarse en público.
B18	Ser creativo no exercicio da profesión.
B19	Ter compromiso ético.
B20	Ter iniciativa e espírito emprendedor.
B21	Tomar decisións con autonomía e responsabilidade.
B22	Traballar de forma autónoma con iniciativa.
B24	Traballar en equipo e, de ser o caso, de forma interdisciplinar.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título

Coñecer a avaliación, programación e terapia das 4 patoloxías.	A1	B1	C1
	A2	B3	C6
	A6	B5	C7
	A7	B7	
	A8	B8	
	A13	B11	
	A14	B13	
	A15	B14	
	A17	B16	
		B17	
		B19	
		B21	
		B22	
		B24	
Capacidade para deseñar programacións terapéuticas e resolver problemas durante a intervención logopédica das 4 patoloxías.		B9	C1
		B16	C6
		B17	C7
		B19	
		B21	
		B22	
		B24	
Capacidade para deseñar intervención logopédica nas patoloxías.	A3	B2	C8
	A9	B4	
	A10	B6	
	A11	B10	
	A12	B12	
	A16	B15	
	A18	B18	
	A21	B20	
	A22		
	A23		
	A27		
	A28		

Contidos	
Temas	Subtemas
Tema 1. Aspectos xerais na intervención dos trastornos da fala e da voz	1.1. Anatomía e fisioloxía do aparato vocal e fala. 1.2. Conceptos básicos de Lingüística. 1.3. Desenvolvemento embrionario. 1.4. Control neuromuscular da fala.
Tema 2. Intervención logopédica nas Disfonías.	2.1. Concepto de Disfonía funcional e orgánica. Tipos de disfonías funcionais. 2.2. Avaliación da voz: anamnese e exploración acústica e visual. 2.3. Obxectivos e principios de intervención. 2.4.. Enfoques terapéuticos. 2.5. Recursos xerais de tratamento.
Tema 3. Técnica vocal: aspectos respiratorios, fonación e resonancia.	3.1. Aspectos fisiolóxicos. 3.2 Corrección dos erros funcionais. 3.3 Técnicas vocais específicas.

Tema 4. Tratamiento das disfonías específicas.	4.1. Parálise vocal. 4.2. Trastornos da muda vocal.
Tema 5. Fundamentos teóricos das Disartrias.	5.1. Concepto, etioloxías e clasificación clínica. 5.2. Evaluación das disartrias: anamnesis, exploración das funcións de respiración, deglución, masticación, fonación e articulación
Tema 6. Intervención logopédica nas Disartrias.	6.1. Obxectivos e principios. 6.2. Enfoques terapéuticos. 6.3. Técnicas e recursos específicos para as alteracións da deglución e masticación. 6.4. Técnicas e recursos específicos para a respiración, fonación e articulación.
Tema 7. Fundamentos teóricos das Disfemias.	7.1. Concepto e principais teorías etiopatogénicas. 7.2. Características clínicas e diagnóstico diferencial. 7.3. Avaliación das disfemias.
Tema 8. Intervención das Disfemias.	8.1. Obxectivos. 8.2. Recursos específicos para a disfluencia, logofobia e síntomas neurovegetativos.
Tema 9. Intervención logopédica nas Disglosias.	9.1. Clasificación e tipos clínicos. 9.2. Intervención na disglosia: principios, obxectivos e recursos terapéuticos.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Estudo de casos	A1 A6 A7 A8 A9 A10 A11 A12 A13 A14 A15 A16 A17 A18 A21 A28 B16 B14 B13 B12 B11 B10 B9 B8 B7 B5 B3 B1 B19 B17	5	20	25
Actividades iniciais	A1 A2 A6 A8 A13 A14	2	1	3
Prácticas clínicas	A3 A6 A7 A8 A14 A15 A17 A22 A23 A27 B3 B4 B5 B6 B13 B22 C8 C6	21	0	21
Simulación	A1 A6 A7 A8 A13 A14 A15 A17 B18 B16 B15 B14 B13 B11 B9 B8 B7 B24 B20 B19 C1 C6 C7	3	9	12
Debate virtual	B5 B7 B8 B9 B11 B14 B16 B17	3	12	15
Proba de resposta múltiple	A1 A6 A7 A8 A13 A14 A15	3	60	63
Recensión bibliográfica	A7 A8 A14 A15 A17 B2 B5 B7 B9 B13 B21 B22 B24 C1 C6	3	6	9
Atención personalizada		2	0	2
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Programación terapéutica de casos clínicos dos trastornos impartidos nas sesións maxistrais para aprender a deseñar o tratamento da logopedia, obxectivos de planificación, sistemática e selección razoada de exercicios. Haberá grupos de traballo de 5-6 persoas e será luns (Moodle e TEAMS) os luns, na franxa horaria das sesións interactivas.
Actividades iniciais	Actividades iniciais Avaliaranse as competencias dos estudantes (coñecemento dos trastornos e a súa avaliación). Para iso, planeárase unha tarefa en Moodle (cuestionario inicial) que se autocompletará o primeiro día de clase.
Prácticas clínicas	Sesión maxistral Os contidos teóricos serán ensinados a todo o grupo (Bases fundamentais, avaliación, intervención e programación terapéutica). Para iso empregárase a plataforma TEAMS e Moodle.
Simulación	Prácticas a través das TIC Para aprender certas habilidades terapéuticas mediante a práctica, os grupos de traballo realizarán unha simulación de intervención logopédica nun sospeitoso paciente con disfonía (Role Playing). Poderase empregar medios TIC (presentación de vídeos, power-point con audios, chat por TEAMS, foro de Moodle, etc.) e participarán todos os membros do grupo con diferentes papeis (paciente, avaliador, programación, intervención). Deste xeito, os estudantes poñerán en práctica os coñecementos teóricos, as habilidades de comunicación e a resolución de problemas en equipo. Esta actividade farase en pequeno grupo (5-6 persoas) e terá lugar practicamente, preferentemente, na franxa horaria das sesións interactivas. No caso de que se poida facer de xeito presencial, os grupos de traballo distribuiranse na franxa horaria. Calquera dúbida que poida xurdir será resolta nas sesións interactivas ou no horario das titorías. Esta actividade computa para a avaliación da materia.
Debate virtual	Debate virtual: Actividade para reflexionar sobre os contidos teóricos recibidos a través de preguntas relacionadas co tema e farase ao final de cada sesión maxistral. O tempo considerado para esta actividade é de aproximadamente 20 minutos, para todo o grupo e a través TEAMS.
Proba de resposta múltiple	Proba de elección múltiple Proba obxectiva individual para avaliar os coñecementos e as habilidades adquiridas durante a aprendizaxe da materia. Para iso, haberá nunha proba na data oficial. Estas proba fánzanse coa plataforma Moodle.
Recensión bibliográfica	O alumno realizará unha revisión bibliográfica sobre un tema ou aspecto clínico en grupo (5-6 estudantes). Esta revisión presentárase nun informe escrito que sintetiza os máis relevantes na literatura (introdución) coa una extensión 6-7 folios e unha máis para referencias. Irá acompañado das referencias bibliográficas empregadas, segundo os estándares da APA. As contribucións recentes (últimos 5 anos), de calidade, internacionais e nacionais serán avaliadas, incluíndo polo menos 10 referencias en inglés.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Os estudantes terán unha atención personalizada para levar a cabo ou resolver dúbidas nas actividades máis prácticas (estudos de caso, aprendizaxe corroborativa, prácticas a través das (TIC), debate virtual e busca bibliográfica. Esta atención ofrecerase aos estudantes nas horas nas que se desenvolvan estas actividades (franxa horaria das sesións interactivas) ou no horario de titorías (martes 10 -14 horas, 2 semestre). Esta atención personalizada será preferentemente virtual (plataforma TEAMS-chat, Moodle-forum). Para o chat en TEAMS é recomendable solicitar unha cita por correo electrónico o chat para mellor organización.
Recensión bibliográfica	
Simulación	
Debate virtual	

Avaliación

Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
--------------	--------------	------------	---------------

Recensión bibliográfica	A7 A8 A14 A15 A17 B2 B5 B7 B9 B13 B21 B22 B24 C1 C6	Grupo Os criterios de avaliación inclúense os seguintes: capacidade de síntese, calidade bibliográfica -revistas internacionais e nacionais, últimos 5 anos e de bases de datos coñecidas e de alta calidade como Web of Science, Scopus, PubMed, etc.- e expresión escrita correcta (referencias ortográficas, narracións e bibliográficas segundo APA). A busca realizarase un trastorno de casos clínicos en 6-7 páxinas e 1 referencias. A busca bibliográfica fázase en grupos formados por 5-6 alumnos/as.	10
Simulación	A1 A6 A7 A8 A13 A14 A15 A17 B18 B16 B15 B14 B13 B11 B9 B8 B7 B24 B20 B19 C1 C6 C7	Xogo de rol nun caso de disfonía (grupo): Criterios de valoración: Mesmos criterios que os establecidos no estudo de casos. Ademais, considéranse os seguintes: 1. Habilidades de comunicación: son, claridade, dicción e fluidez na exposición oral. 2. Nivel de coñecemento e dominio dos termos técnicos adecuados. 3. Calidade e grao de elaboración das diapositivas ou vídeo presentado. 4. Normas ortográficas.	20
Proba de resposta múltiple	A1 A6 A7 A8 A13 A14 A15	Individual. Proba única na data oficial, con 4 respostas posibles e cada erro restará 0,20 puntos.	70

Observacións avaliación

Primeira oportunidade: Unha vez sumados todos os resultados das actividades de avaliación (grupais e individuais), é necesario obter un mínimo de 5 puntos sobre 10 posibles para superar a materia. 20% simulación e 10% revisión bibliográfica como actividades grupais e 70% proba de opción múltiple como actividade individual.

Segunda oportunidade: para aprobar a materia en segunda oportunidade, o alumnado deberá obter 5 puntos sobre 10 posibles nunha única proba tipo test, que se realizará na data oficial do exame e que contará co 100%

O alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e exención académica de asistencia realizará unha única proba de opción múltiple e computará 100%, tanto na primeira como na segunda oportunidade.

Segundo o artigo 11, apartado 4 b), do Regulamento disciplinar do estudantado da UDC, no caso de plaxio:

O alumnado terá a cualificación de suspenso na convocatoria en que se cometa a falta e respecto da materia en que se cometese: o/a estudante será cualificado con ?suspenso?(nota numérica 0) na convocatoria correspondente do curso académico, tanto se a comisión da falta se produce na primeira oportunidade como na segunda. Para isto, procederase a modificar a súa cualificación na acta de primeira oportunidade, se fose necesario.

Fontes de información

Bibliografía básica	- Morrison Murray (1996). Tratamiento de los trastornos de la voz. Barcelona: Masson - Vila Josep (2009). Guía de intervención logopédica en las disfonías infantiles. Madrid: Síntesis - Verdolini Abbot Katherine (2008). Lessac-madsen Resonant Voice Therapy. San Diego: Plural Publishing - Sataloff Robert (2005). Treatment of voice disorders. San Diego: Plural Publishing - Perelló Gilberga Jordi (1982). Canto-dicción. Foniatría estética. Barcelona: Científico-Médica - Perelló Gilberga Jordi (1990). Trastornos de Habla. Barcelona: Masson - Roberston Sandra (1999). Working with dysarthrics a practical guide to therapy for dysarthria. New York: Thieme - Murdoch Bruce (1998). Dysarthria a physiological approach to assessment and treatment. United Kingdom: Stanley Thornes - Fernández Zúñiga Alicia (2005). Guía de intervención logopédica en tartamudez infantil. Madrid: Síntesis - Conture Edward y Curlee Richard (2007). Stuttering and related disorders of fluency. New York: Thieme - Zambrana Nidia (1998). Logopedia y ortopedia maxilar en la rehabilitación orofacial: Tratamiento precoz y preventivo. Barcelona: Masson Enlaces de interés: www.espaciologopedico.com http:// www.asha.org.
Bibliografía complementaria	Revistas relacionadas coa Logopedia. Revista de Investigación en Logopedia. Revista de Logopedia, Foniatría y Audiología (suscrita la UDC) Journal of Voice. European Journal of Disorders of Communication. Journal of Speech, Language and Hearing Research. International Journal of Language and Communication Disorders. International Journal of Speech-Language Pathology. Folia Phoniatica et Logopaedica.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Lingüística/652G04004

Fundamentos de intervención logopédica/652G04005

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Comunicación aumentativa e alternativa/652G04022

A voz profesional/652G04040

Materias que continúan o temario

Estratexias de intervención temperá/652G04025

Observacións

Es recomendábel ter coñecemento de inglés para o manexo das fontes bibliográficas. (nivel B1 mínimo). Recordar o uso recomendábel do mascarilla na aula para as posibles actividades prácticas.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente de acordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías